

**Agencia de
Monitorizare a
Presei**

**Adresa: Calea Plevnei, nr. 98,
BL. 10C, sector 1, Bucuresti
Corespondenta: CP 2 OP 67
Tel/Fax: 021-313 40 47
E-mail: office@mma.ro
<http://www.mma.ro>; www.freeex.ro**

*Adresa: Calea Plevnei, Nr.98, bloc 10C,
Corespondenta: CP 2 OP 67 , Sector 1, București
Tel./Fax: 021-313 40 47; E-mail: office@mma.ro
www.mma.ro; www.freeex.org; www.inforural.ro*

**Presă, declansator etnic al unui conflict administrativ
studiu de caz
Magazin Salajean, Graiul Salajului, Salajeanul
15.01 – 8.06 2005**

**Autor:
Nicoleta Fotiade
Analist media**

Scop: analiza discursului public in ceea ce priveste etnia romilor in trei publicatii salajene care au relatat despre evacuarea si problemele sociale ale locatarilor caminelor C3 si C4 (locuinte ale primariei) din cartierul Dumbrava (or. Zalau), cat si conflictul dintre acestia din urma, pe de o parte, si autoritatile si locuitorii blocurilor invecinate, pe de alta.

Materialele jurnalistice analizate au fost identificate de reprezentantii *Fundatiei Romani Criss* in publicatiile Magazin Salajejan, Graiul Salajului si Salajejanul, in perioada ianuarie – iunie 2005. Au fost identificate **17** articole referitoare la acest subiect.

Interpretarea datelor:

In contextul evacuarii locatarilor celor doua camine, etnia roma a fost prezenta in 59% din totalul articolelor monitorizate (adica in 10 articole). Cu exceptia unui singur articol¹, *mentionarea etniei nu era relevanta pentru subiectul relatat.*

In toate articolele analizate, romii sunt prezentati in *conflict* cu autoritatile (Primaria Zalau, in principal), pe de o parte si cu vecinii blocurilor invecinate, pe de alta. Acest dublu-conflict a fost generat, conform informatiilor publicate de cele trei cotidiene, de mizeria, distrugerile si scandalurile provocate de locatari si/sau romi si de faptul ca s-au impotrivit evacuarii de catre Primarie.

Atitudinea ziaristului fata de etnia roma a fost preponderent *negativa* (82% din totalul aparitiilor romilor). Autorii articolelor monitorizate au asociat romilor cuvinte si expresii care, in general, promoveaza stereotipuri negative: “*mizerie de nedescris*”, “*scandaluri*”, “*amenintari cu moartea*”, “*focar de infectie*”, “*grupuri mizerabile*” etc. De altfel, publicatiile monitorizate au promovat exclusiv *stereotipuri negative*. Cele mai frecvente stereotipuri identificate au fost : “*tigani violenti*”, “*tigani murdari*”, “*tigani cersetori*”, “*tigani fara ocupatie*”.

In cele 10 articole in care romii au fost mentionati, ziaristii nu au publicat si punctul de vedere al acestora, desi contextul prezentei etniei roma a fost unul conflictual. Exceptie fac doua articole in care reprezentanti ai romilor sau ai unor organizatii pentru apararea drepturilor omului sunt citati. Totusi, opinia romilor direct implicati nu a fost prezenta.

Exemple de opinii ale ziaristului care nu s-au sustinut cu argumente factice:

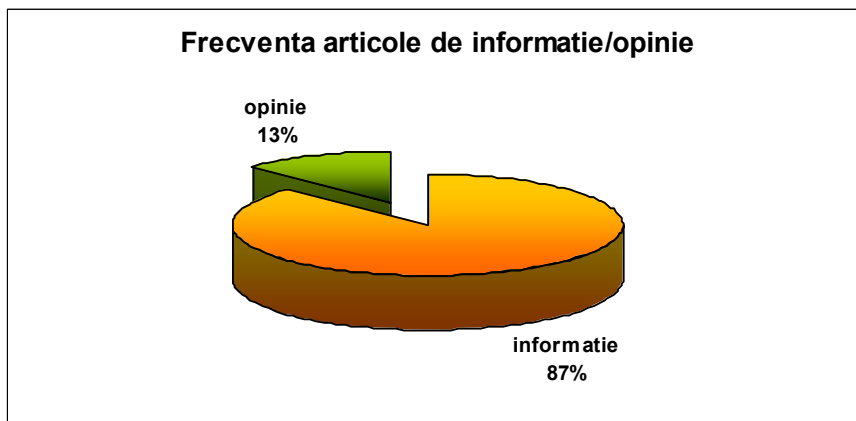
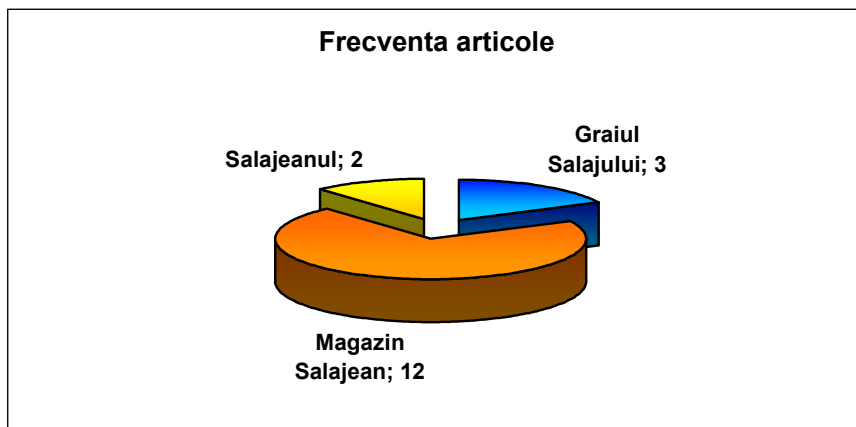
- “... Acestia [o familie de etnie roma] *nu au loc de munca, nu le pasa de mizeria care-i inconjoara si pe care, probabil, au facut-o chiar ei, complacandu-se sa traiasca in indolenta si inconjurati de gunoi*”
(preluat dintr-un articol de informatie)

¹ „*Liderii romilor, suparati pe viceprimarul Onorica Abrudan*” – Magazin Salajejan, 2.06.05 – articolul relateaza despre rolul jucat de etnicii romi in contextul conflictului principal (locatari/autoritati) mediatizat in cele trei publicatii.

- „... asteapta sa vina altii in urma lor, care sa curete, care sa le faca munca ...”
- "S-a discutat (...) despre discriminarea persoanelor de etnie roma. Este vorba despre acele persoane care stau mereu cu mana intinsa catre stat, si nu numai, dar care nu fac nimic pentru a-si castiga painea, care asteapta ca statul sa le dea casa si masa. Acestora li s-au oferit locuri de munca, dar nu vor sa munceasca, vor totul de-a gata pe tava ..."

Exemple de fragmente in care mentionarea etniei romilor nu era relevanta pentru subiectul relatat:

- "...situatia (...) se datoreaza si romilor care distrug si fac mizerie in locurile unde sunt amplasati, creand adevarate focare de infectie..."
- "Tiganii mutati aici din punctele termice creeaza o stare de tensiune permanenta prin scandalurile pe care le fac".

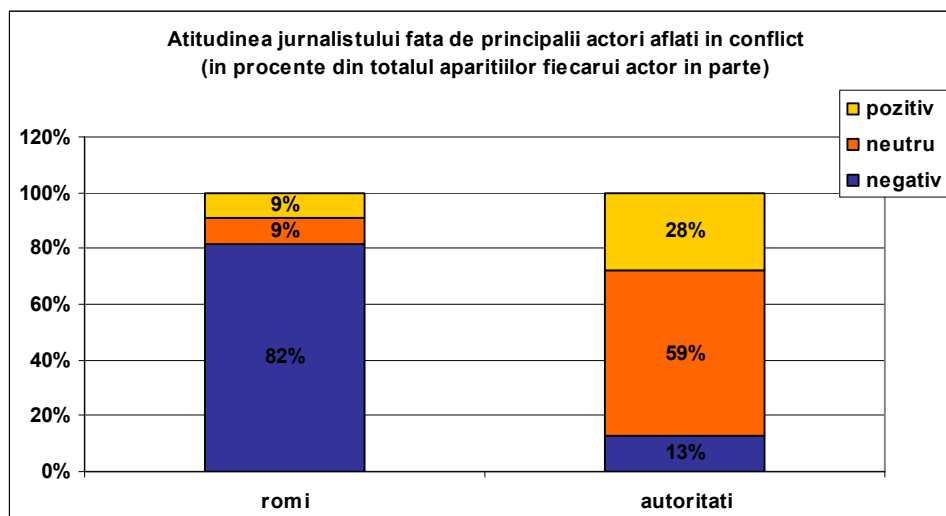

Magazin Salajejan a acordat cel mai mare spatiu in paginile sale conflictului din cartierul Dumbrava. Au fost identificate doua **articole de opinie**, ambele in paginile publicatiei mentionate mai sus. Autorul celor doua editoriale - „Nu suntem rasisti!”, „Cum iti asterni, asa dormi!” - Adina Ivascau, plecand de la relatarile presei locale din Zalau despre conflictul romi/autoritati, surprinde aspecte care, in opinia sa, caracterizeaza etnia roma in general si vorbeste despre impactul actiunilor acesteia asupra majoritatii.

Discursul sau promoveaza stereotipuri negative precum „tigani cersetori”, „tigani hoti”, „tigani violenti”, „tigani murdari”, „tigani fara ocupatie”. Asociaza etnia roma cu incultura si analfabetismul („emisiuni gen „larta-ma” la care majoritatea invitatilor sunt tigani sau oameni inculti”) sau generalizeaza exprimand opinii care nu sunt sustinute de argumente cu baza factica:

- „S-a discutat ... despre discriminarea persoanelor de etnie roma. Este vorba despre acele persoane care stau mereu cu mana intinsa catre stat, si nu numai, dar care nu fac nimic pentru a-si castiga painea, care asteapta ca statul sa le dea casa si masa. Acestora li s-au oferit locuri de munca, dar nu vor sa munceasca, vor totul de-a gata pe tava ...”
- „Atata timp cat ei nu fac nimic pentru a-si imbunatati propria conditie, nu cred ca cineva are obligatia sa-i ajute...”
- „... desi au primit ajutor, nu fac nimic pentru a arata cel putin ca meritau acest ajutor.”

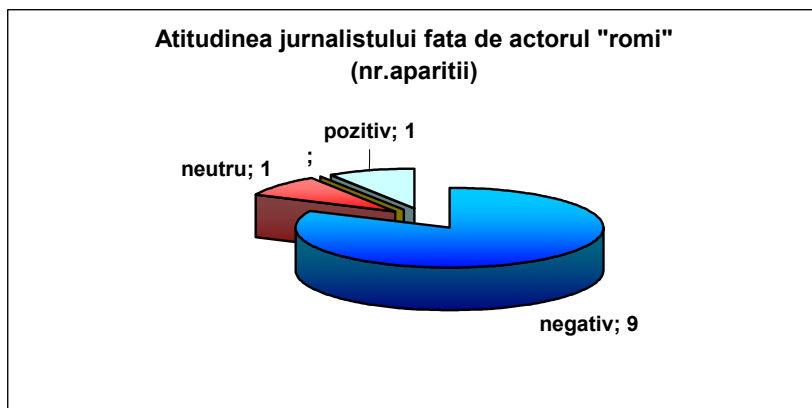
Atitudinea jurnalistului

„autoritati” = viceprimar, primaria, primar, prefect, prefectura

Romii si autoritatile au fost principalii actori prezentati in context conflictual. Ziaristul a avut o atitudine preponderent negativa fata de actorul romi (82% din totalul aparitiilor). In ceea ce priveste actorul opus in conflict, si anume autoritatile,

atitudinea jurnalistului a fost neutra in proportie de **59%** sau pozitiva in **28%** din totalul aparitiilor autoritatilor.

Actori	Nr. aparitii
Onorica Abrudanu, viceprimar	14
Primaria Zalau	10
romi	10
locatari caminele C3 si C4	7
autoritati locale	3
gardieni publici	3
locuitori blocuri invecinate caminelor C3 si C4	3
Radu Capilnasiu, primar	3
Andrei Todea, prefect	2
Gheorghe Rostas, presedinte Partida Romilor	2
Haller Otto	2
jandarmi	2
locatari camin I.A.I.F.O.	2
Prefectura Salaj	2
Vaszi Robert Janos, presedinte Asoc. "Sanse Egale"	2
alesi locali	1
Alin Lacatus	1
Asociatia "Sanse Egale"	1
copii romi	1
familia Oros	1
institutiile de ordine publica si sociala	1
locatari camin SCCM	1
Serviciul de Evidenta a Populatiei	1
un electrician	1

Stereotipuri promovate prin intermediul discursului celor trei publicatii monitorizate

Stereotipuri	
tigani violenti	10
tigani murdari	8
tigani cersetori	4
tigani fara ocupatie	4
natalitate mare	3
tigani hoti	3
tigani saraci	2
tigani emigranti	1

Cuvinte specifice asociate etnicilor romi	nr. aparitii
tigani *	15
mizerie/mizerii	9
scandal/scandaluri	4
a distruge	3
paraziti	3
a ameninta cu moartea	2
a cersi	2
conflict	2
distrugeri	2
mizerie de nedescris	2
"tiganii Europei"	1
a ameninta	1
a deteriora	1
a fura	1
a injura	1
a omori	1
a santaja	1
a teroriza	1
amenintati cu cutitul	1
balti de urina	1
batai	1
ceata de puradei	1
comportament anticomunitar	1
conditie mizera	1
copii dezbracati si zgribuliti	1
dezastru	1
dezordine	1
familie de romi	1
focar de infectie	1
furturi	1
gramezi de fecale	1
grupuri mizerabile	1
gunoaie	1
haos	1

Agencia de Monitorizare a Presei 	Adresa: Calea Plevnei, nr. 98, BL. 10C, sector 1, Bucuresti Corespondenta: CP 2 OP 67 Tel/Fax: 021-313 40 47 E-mail: office@mma.ro http://www.mma.ro; www.freeex.ro
---	--

inselaciuni	1
jecmaneala	1
lenesi	1
miros pestilential	1
mizerabili	1
multi si saraci	1
murdar	1
obraznicie	1
parazitism social	1
patura soioasa	1
prapad	1
pungi cu cacat	1
puradei	1
romi care nu muncesc	1
saracie	1
vulgaritate	1

* "tiganii" = a fost luat in considerare datorita conotatiei peiorative²

Fraze si expresii asociate romilor in publicatiile monitorizate
"datorita tiganilor care ajung in strainatate la cersit"
"emisiuni gen "Iarta-ma" la care majoritatea invitatilor sunt tigani sau oameni inculti"
"eu am fost aleasa de mii de oameni pentru a reprezenta interesele lor. Nu am fost aleasa de romi"
"In schimb, au venit [televiziunile] cand i-au chemat tiganii, care amenintau ca ies in strada pentru ca Primaria nu le da locuinte sociale"
"Si in America sunt drumuri cu gropi, si ei au negri, al caror comportament se apropie de cel al tiganilor nostri. Se stie ca, daca treci cu masina printr-un cartier de negri, cel mai bine este sa nu opresti"
"... desi au primit ajutor, nu fac nimic pentru a arata cel putin ca meritau acest ajutor"
"...[tiganii] ameninta autoritatile locale ca isi omoara copiii (...) si ii injura si ii ameninta cu moartea pe alesii locali"
"...oamenii Primariei s-au lovit de protestele locuitorilor care nu agreeaza ideea de-a avea tigani in preajma"
"...situatia (...) se datoreaza si romilor care distrug si fac mizerie in locurile unde sunt amplasati, creand adevarate focare de infectie, locuitorii din zona facand mai multe proteste in acest sens".
"acele grupuri care se considera discriminate"
"Acestia [o familie de etnie roma] nu au loc de munca, nu le pasa de mizeria care-i inconjoara si pe care, probabil, au facut-o chiar ei, complacandu-se sa traiasca in indolenta si inconjurati de gunoi"
"Atata timp cat ei nu fac nimic pentru a-si imbunatati propria conditie, nu cred ca cineva are obligatia sa-i ajute..."

² Conotatia peiorativa a termenului este data de asocierea acestuia cu acte antisociale ("te porti ca un tigan", "ca la usa cortului", "a se tiganii", te dau la tiganii!" etc.) si nu asocierea cu un grup etnic.

<p>Agencia de Monitorizare a Presei</p> 	<p>Adresa: Calea Plevnei, nr. 98, BL. 10C, sector 1, Bucuresti Corespondenta: CP 2 OP 67 Tel/Fax: 021-313 40 47 E-mail: office@mma.ro http://www.mma.ro; www.freeex.ro</p>
--	---

"De orice etnie ar fi acesti oameni, albi, romi, negri, nu ma mir si nu cred ca e incorect ca sunt discriminati"
dezordinea si obrazniciile "unora"
"discriminarea celor mizerabili"
"In fiecare saptamana, la Primaria Zalau, tiganii se revolta.(...) Asteapta ca statul sa le dea casa si masa, dar fara sa faca nimic in schimb".
"In parcul din zona, tiganii aprind focuri deteriorand astfel si iarba, dar si coroanele arborilor".
"Ne miram de multe ori de ce suntem priviti in lume asa cum suntem priviti ... "Tiganii Europei" ni se mai spune"
"Nu-si mai platesc chiria si cheltuielile, nici macar nu fac curatenie in locul in care traiesc...asteapta sa vina altii in urma lor, care sa curete, care sa le faca munca ..."
"pe scari troneaza mizeria"
"persoane de etnie roma"
"Putini (romi) au fost cei care au inteles aceasta situatie, unii au amenintat ba ca-si omoara copiii, ba ca-l lasa in fata primariei, folosindu-l astfel pentru a santaja autoritatile locale"
"S-a discutat (...) despre discriminarea persoanelor de etnie roma. Este vorba despre acele persoane care stau mereu cu mana intinsa catre stat, si nu numai, dar care nu fac nimic pentru a-si castiga painea, care asteapta ca statul sa le dea casa si masa. Acestora li s-au oferit locuri de munca, dar nu vor sa munceasca, vor totul de-a gata pe tava ..."
"...se incearca o infuzie a limbii romani printre locuitorii romani de rand. Daca nu le raspunzi la salut pe limba lor (a tiganilor) te privesc cu dusmanie"
tiganii din blocul C3
"Tiganii mutati aici din punctele termice creeaza o stare de tensiune permanenta prin scandalurile pe care le fac".
"Unii dintre ei (...) si-au facut curat acolo unde locuiau si au avut grija si bunul simt de a nu deteriora ceea ce altii le-au dat."
"viceprimarul ... care se confrunta cu romii in fiecare zi de miercuri"

Citate preluate din Magazin Salajejan de la rubrica "Primim la redactie" *
"discriminati care polueaza nu numai aerul si solul ci si subsolul si apele fluviale"
"grupuri mizerabile care se considera discriminate"
"polueaza aerul; ne obliga sa le ascultam limbajul si "muzica specifica" data la maxim"
"se considera discriminate pentru ca nu facem si noi ca ei"
acele grupuri care se considera discriminate
Ce!? Asteptati din buzunarul nostru ca si parazitii?
Credem ca ei trebuie cazati pe un teren suficient de larg, unde sa se poata manifesta fara sa fie discriminati.
Daca sunteti cinstiti si cu adevarat nevoiasi o sa fiti ajutati dar nu aveti drepturi deasupra noastra
dezordinea si obrazniciile "unora"
discriminarea celor mizerabili

Noi, romani, maghiari, saul alte nationalitati chiar si romi (tigani)
Nu vreti sa munciti ca noi pe bani putini? Noi suntem mai prosti
sa auzim zi si noapte vulgaritatea exprimarii verbale
suntem convinsi ca dl Rostas, liderul romilor nu este ca si ei
suntem nevoiti sa le mirosim "cacatul"
suntem si noi o asociatie de oameni normali care avem pretentia sa mirosim un aer curat
Trebuie sa le suportam mizeria, sa le ascultam muzica si limbajul obscen?
trebuie sa luam si noi aceleasi apucaturi si acelasi aspect fizic si social?
Voi v-ati discriminat prin comportamentul vostru! Evacuarea C3 si C4 este singura solutie si nu mai poate fi amanata

* o scrisoare semnata de 324 locatari ai blocurilor din vecinatatea caminelor C3 si C4 din cartierul Dumbrava si publicata de cotidianul Magazin Salajeau in 8 iunie 2005.

Metodologie:

Analiza articolelor a fost realizată utilizându-se următorii parametri:

- **frecvența** referirilor la evenimente în care sunt implicați romii;
- tipul evenimentelor raportate:
  - **evenimente conflictuale** - care contrariază așteptările protagoniștilor;
  - **evenimente neconflictuale** - prezintă comportamente/acțiuni care evoluează conform proiectelor protagoniștilor;
- stilul relatării jurnalistice față de protagoniști (**atitudinea jurnalistului**). Au fost identificate trei categorii:
  - stil **pozitiv** - ziaristul are atitudine favorabilă actorului;
  - stil **neutru** - articolul conține informație netendențioasă;
  - stil **negativ** - ziaristul își manifestă atitudinea ostilă față de unii protagoniștii
- frecvența **stereotipurilor** apărute. Am luat în considerare și cazurile în care **menționarea etniei** în cadrul articolului nu aduce un plus de informație (nu este relevantă din punct de vedere al informației prezentate).